

บทที่ 3

วิธีดำเนินการค้นคว้า

3.1 วัสดุอุปกรณ์ และสารเคมีในการทดลอง

3.1.1 วัสดุ และอุปกรณ์ในการทดลอง

1. microcentrifuge tube ขนาด 1.5 ml	2. ตะเกียบ
3. ปิเปตพร้อม tip	4. ถุงมือ
5. บีกเกอร์ (Beaker)	6. กระบอกตวง
7. forceps	8. เครื่องชั่งสาร
9. เครื่องปั่นเหวี่ยง (Centrifuge)	10. เครื่อง Ultrasonic
11. เครื่องเขย่า (Shaker)	12. ขวดแก้ว
13. กระดาษฟอยล์	14. ถุงชา (Tea bag)
15. ขวด vial	16. ขวดสีชา
17. ท่อนไม้	18. เทปกาวใส
19. ไม้ขีด	20. เสียมและจอบ
21. น้ำ	22. ซ้อน
23. เครื่อง Gas Chromatograph /Mass Spectrometer	24. พาราฟิน
25. เข็ม ด้าย และกรรไกร	26. เชือกฟาง

3.1.1 สารเคมีที่ใช้ในการทดลอง

1. น้ำมันเบนซิน 91 จากสถานีบริการน้ำมันปตท. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2. Dichloromethane (DCM)
3. Activated carbon

3.2 วิธีการทดลอง

3.2.1 ตัวอย่างที่ใช้ในการค้นคว้า

1) การคัดเลือกตัวอย่างดินที่ใช้ในการศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลพบว่า จังหวัดเชียงใหม่มีกลุ่มชุดดิน 23 กลุ่มชุดดิน จากชุดดินทั้งหมดในประเทศไทย 62 กลุ่มชุดดิน สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกตัวอย่างกลุ่มชุดดินที่ใช้ในการศึกษาอยู่ 2 กลุ่มชุดดิน คือ ชุดดินหางดง หรือกลุ่มชุดดินที่ 5 และชุดดินสันทราย หรือกลุ่มชุดดินที่ 22 โดยเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มชุดดินขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์ในชุดดินดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นการสร้างเป็นที่อยู่อาศัย บ้าน วัด และโรงเรียน รวมไปถึงสถานที่ประกอบกิจการต่างๆ มากมาย นอกจากนี้ชุดดินทั้ง 2 ชุดดินยังพบมากในอำเภอต่างๆ ในจังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดใกล้เคียง

สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย โดยทำการเก็บตัวอย่างดินในเขตตำบลที่มีกลุ่มชุดดินทั้ง 2 กลุ่มชุดดิน เนื่องจากอยู่ในสภาวะแวดล้อมเดียวกัน ง่ายและสะดวกต่อการเก็บตัวอย่าง ได้แก่

1. ชุดดินหางดง บริเวณเขตหมู่บ้านดงเหนือ ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่
2. ชุดดินสันทราย บริเวณเขตหมู่บ้านกอง ตำบลหางดง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่

2) การกำหนดขนาดพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องจากการศึกษานี้เป็นการศึกษาที่เกี่ยวกับการการซึมผ่านของน้ำมันเบนซินในดินที่ระดับความลึกต่างๆ ดังนั้นจึงกำหนดขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการประมาณค่าสัดส่วนของพื้นที่และปริมาตรน้ำมันเบนซินที่ใช้ในการเผาไหม้วัดขนาดพื้นที่ที่ต้องการศึกษาความกว้าง 60 cm x ความยาว 60 cm x ความลึก 20 cm (พื้นที่ศึกษาจริง 40 cm x 40 cm เท่านั้น) ดังนั้นในที่นี้ใช้น้ำมันเบนซิน 40 ml ต่อพื้นที่ที่ใช้จริง 1,600 ตร.ซม. (อัตราส่วน 1:40) หลังจากนั้นนำมาทำการทดลองในสภาวะแวดล้อมเดียวกัน โดยกำหนดสัญลักษณ์ชุดดินแต่ละกระบะ

A คือ ชุดควบคุมไม่ได้รับการเผาไหม้

B คือ ชุดที่เผาไหม้นาน 40 นาที แล้วใช้น้ำดับ ทิ้งไว้เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

C คือ ชุดที่เผาไหม้สมบูรณ์ปล่อยให้ดับเอง ทิ้งไว้เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

D คือ ชุดที่เผาไหม้นาน 40 นาที แล้วใช้น้ำดับ ทิ้งไว้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง

ดังนั้นในชุดดินทั้ง 2 ชุดดินจะมีกลุ่มทดลองทั้งหมดชุดดินละ 4 ชุดการทดลอง

3) การเลือกใช้น้ำมันเชื้อเพลิงที่ใช้ในการศึกษา

ในการทดลองนี้เลือกใช้น้ำมันเบนซิน 91 เพราะว่ามีจุดวาบไฟต่ำ ความดันไอสูง อีกทั้งราคาถูกและนิยมใช้ทั่วไป

3.2.2 การทดสอบวัสดุและสารเคมีที่ใช้ในการทดลอง

นำวัสดุและสารเคมีที่ใช้ในการค้นคว้ามาวิเคราะห์ด้วยเทคนิค GC/MS เพื่อดูรูปแบบของ Chromatogram ว่ามีพีคครบถ้วนของน้ำมันเบนซินหรือไม่ โดยวัสดุที่นำมาทดสอบ คือ ถุงชา (tea bag), Activated carbon มาสกัดด้วย dichloromethane ปริมาตร 1ml ลงไป

3.2.3 การวิเคราะห์น้ำมันเบนซิน

วิเคราะห์หาค่าประกอบหลักของน้ำมันเบนซินโดยใช้ micropipette ขนาด 100 μ l ดูดน้ำมันเบนซินปริมาตร 0.2, 0.4, 0.6 และ 1.0 μ l/ml ตามลำดับ

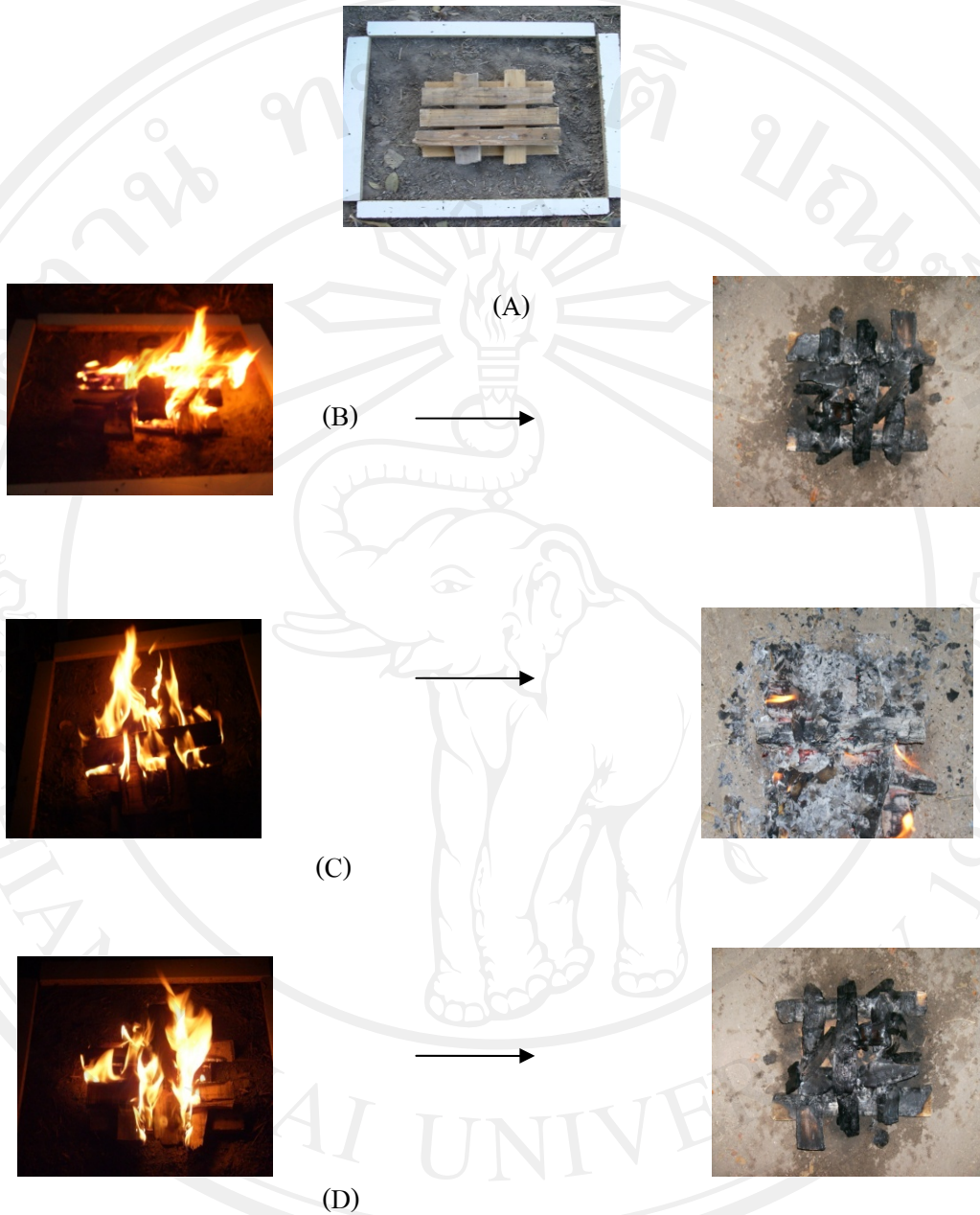
3.2.4 การทดสอบการซึมผ่านของน้ำมันเบนซินในดินทั้ง 2 ชุดดิน

- 1) หลังจากได้ชุดดินที่ต้องการศึกษาแล้ว แบ่งการทดลองออกเป็น 4 ชุดการทดลอง
- 2) นำเชื้อเพลิงที่เป็นของแข็ง เช่น ท่อนไม้ที่เตรียมไว้ มาก่อสานกันดังภาพ

รูป 3.1 เชื้อเพลิงที่ใช้ในการทดลอง

- 3) ราคาน้ำมันเบนซินบนท่อนไม้ ในปริมาตร 40 ml แล้วจุดไฟเผา
- 4) ทำการจุดไฟโดยเปรียบเทียบระหว่างทั้งให้เผาไหม้นาน 40 นาที แล้วใช้น้ำดับ ส่วนอีก การทดลองปล่อยให้เผาไหม้ไปเองโดยสมบูรณ์ไม่ต้องใช้น้ำดับ หลังจากนั้นทิ้งไว้เป็นเวลา 24 ชั่วโมง และ 48 ชั่วโมง ตามลำดับ

รูป 3.2 ขั้นตอนการเผาไหม้ในแต่ละชุดการทดลองของชุดดินทางดง

A คือ ชุดควบคุมไม่ได้รับการเผาไหม้

B คือ ชุดที่เผาไหม้นาน 40 นาที แล้วใช้น้ำดับทิ้งไว้เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

C คือ ชุดที่เผาไหม้สมบูรณ์ปล่อยให้ดับเอง ทิ้งไว้เป็นเวลา 24 ชั่วโมง

D คือ ชุดที่เผาไหม้นาน 40 นาที แล้วใช้น้ำดับทิ้งไว้เป็นเวลา 48 ชั่วโมง

- 5) ทำการเก็บตัวอย่างดินบริเวณที่มีการเผาไหม้มากที่สุดของชุดการทดลองที่ระดับความลึก 5 cm, 10 cm และ 15 cm ตามลำดับ ของทั้ง 4 ชุดการทดลอง
- 6) เก็บดินใส่ในขวดแก้วสูง 3 cm ของขวดแก้วและนำดินที่มี Activated carbon ปริมาณ 0.2 g (ASTM E 1412-00, 2003) ใส่ลงไปขวดแก้ว แล้วปิดฝาขวดแก้วให้สนิทและใช้เทปกาวใสปิดทับ
- 7) นำกระป๋องไปอบที่อุณหภูมิ 70 องศาเซลเซียส นาน 30 นาที แล้วทิ้งไว้ในอุณหภูมิห้องเป็นเวลา 24 ชั่วโมง (Luies, 1995)
- 8) นำดินออกมาจากกระป๋อง แล้วนำดินที่มี Activated carbon ไปใส่ใน ขวดสีชาแล้วเติม dichloromethane ปริมาตร 2 ml ลงไปหลังจากนั้นเขย่าขวดสีชาโดยเครื่อง Ultrasonic เป็นเวลา 1 ชั่วโมง
- 9) นำขวดสีชาตัวอย่างที่ได้ ใส่ในหลอดทดลอง หลังจากนั้นนำไปปั่นแยกให้ตกตะกอนโดยใช้เครื่องปั่นเหวี่ยง (centrifuge) ที่ความเร็วรอบ 4,000 rpm นาน 15 นาที

3.2.5 การทำ calibration curve

ใช้ micropipette ขนาด 100 μ l ใช้น้ำมันเบนซินปริมาตร คือ 0.5, 1.5, 2.0, 4.0, 6.0 และ 10.0 μ l/ml มาทำ calibration curve

3.2.6 การวิเคราะห์ตัวอย่าง

นำตัวอย่างทุกตัวที่เตรียมไว้ในการวิเคราะห์ด้วย GC/MS โดยมีสถานะที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

GC

Inlet : 150 °C, 0.2 μ l, Splitratio 200 : 1

Oven: 100 °C (2 min) rate 20°C/min to 200 °C

Column : HP-1MS

30 m x 0.25 mm ID, 0.25 μ m film thickness

Carrier gas : He 1.0 ml/min

MS

Ion source 230 °C

EI 70 eV